

Ako kupi danes kdo na borzi za 400 000 gld. vrednostnih papirjev plača za vsakih 5000 gld. kupnine 16 krajcarjev borznega davka torej v tem slučaju 8 gld. Jeden 17.500 gld., drugi pa 8 gld. Kolik razloček v jedni in isti stvari!

Ako nakupi kdo danes nepremičnin s kupno pogodbo, naj so te nepremičnine kakršne koli, mora pri kupnini 400.000 gld. po lestvici III. plačati od vsakih 4000 gld. po 25 gld., torej v tem slučaju, 2500 gld.

Mej tem, ko torej pri kupnini 400.000 gld. mora trgovec ali fabrikant plačati 2500 gld. zemljiški ali hišni posestnik 17.500 gld. plača, borzijanec celih 8 gld. avstr. veljave.

To pa velja samo o kupčijah, katere se dajo dokazati. O drugih ne. O drugih država sploh nima ničesar.

Ko je dunajska tramvaj, ki je vredna milijone, prešel iz rok žida Reitzesa v roke Länderbanke, ko je bila plačana kupnina več milijonov, ni bil plačan — tako se je vsaj v državnem zboru trdilo in nihče ni temu vporekal — noben krajcar pristojbine.

Te razmere niso zdrave in zato se mora vedno ponavljati zahteva, naj se borza kar najstrožje nadzoruje, naj se vsaka sleparija brez usmiljenja kaznuje in naj se za kupčije na borzi določi primerno visok davek.

Konjske dirke.

Pri vsaki priliki Kranjci s ponosom omenjamo svojo kmetijsko družbo in jo stavimo v vzgled sosedom; saj nam je tudi ona porok, da se naš kmet oprijemlje umnega gospodarstva. Toda naše kmetijstvo bi še veliko lepše prospevalo, ako bi imeli tehnično izobraženih mož, ki bi delovali mej ljudstvom za ljudstvo. Jedina panoga kmetijstva, kateri se resnično posvečuje vsa skrb, je vinogradništvo. Čudimo se, da se za sadjarstvo in mlekarstvo tako malo stori. Pač bi bil že zadnji čas, da bi deželni odbor nastavlil veččake za potovalne učitelje in tehnične voditelje v sadjarstvu, mlekarstvu, pred vsem pa v živinoreji. Veščakov, da nam primankuje, se izgovarjamo, dočim jedo domačini prisiljeni ptuji kruh.

Živinoreja je glavni del našega kmetijstva, kateri prinaša gotov ter znaten dobiček. Ona je za nas tako velikega pomena, da bi najbolj zaslužila, da se ji posveti in se vglobi vanjo strokovnjak z dušo in telesom. Kajti še le tedaj, ko se bomo držali gotovih načel in se približevali jasnim smotrom, se bode dvignila na zaželjeno višino. Dandanes vlada pri nas v tem oziru, rekel bi, golo diletantstvo. Naj bi se vendar dežela dogovorila z državo, da se namesti nadzornik za živinorejo, podobno kakor za sosedne dežele, ta naj bi bil učitelj ter voditelj živinorejcem, poučivši se temeljito o domačih aklimatiziranih pasmah, ter naj bi na podlagi istinitih razmer izboljševal domača plemena.

V živinoreji obrača javnost največjo pozornost konjereji. Konj, najlepša in najplemenitejša žival, zanima ne samo živinorejca, temveč tudi občinstvo v obče, bodisi več ali manj v tem oziru interesirano. Država rabi za konjenico tisoče in tisoče sposobnih konj, radi tega je naravno, da konjerejce gmotno podpira. Skromno naše mnenje pa je, da je država, vzemši v zakup celo žrebčarstvo, zašla predaleč. Reja težkih konj, katerih niti jeden eksemplar ne asentira erar, bi gotovo lepše uspevala, ako bi govorili tudi interesentje večjo besedo. Ogromne svote troši erar za vzdržavanje žrebcev, mrzlokrvnih in toplokrvnih. Tukaj bi kazalo štediti na ta način, da bi država porazdelila ves mrzlokrvni material mej večje konjerejce, dovolivši jim primerno subvencijo. Konjerejci bi se vadili samostojnosti ter bi napredovali v reji, seveda v začetku bi se moralo skrbeti za potrebni poduk. Kmet bi rabil žrebca za poljsko delo in domača opravila, kar bi sigurno boljše nanj uplivalo, kakor večno lenarenje v depotu; dela vajeni žrebci, ki se zadostno gibljejo na prostem, bi zaplodili krepek, zdrav in čvrst rod. Drugače je seveda pri srednjetežkih konjih, iz katerih se rekrutiraja kavalerijske in artilerijske remonte. Tu je vojaško vodstvo kolikor toliko blagodejno, predno bi tudi tukaj erar izlahko bolje izbiral pri žrebčarskih oficirjih; ako hočeš po živinoreji plodonosno delovati, treba ti je poleg veselja temeljitega znanja o živalskem organizmu in vseh nanj vplivajočih faktorjih; tega znanja pa pogrešamo skoro do cela pri zdajnem osebju.

Ker erar asentirane konje prilično dobro plačuje, je jasno, da pobere vso boljšo tvarino. Konjerejcem ostajajo za pleme manj sposobne kobile, dočim nosijo boljše konjenike ter vlačijo topove. Tudi v tem oziru bi država lahko veliko storila za konjerejce in zase, ako bi one samice, ki se pri vajah in manevrih odlikujejo po svoji vztrajnosti ali drugih lepih svojstvih, dala konjerejcem v rejo s pogojem, da ji odredijo par sposobnih žrebet.

Dasi se na Kranjskem snujejo vsakovrstne zadruge, vendar gotovo vrsto združevanja niti omeniti nisem slišal, mislim namreč živinorejske zadruge. Po vseh ostalih deželah se te jako pridno snujejo za vse panoge živinoreje, zapisnike vodijo večinoma brezplačno deželni živinozdravniki, katerih lepo število so namestile razun Kranjske vse alpske dežele. Konjerejske zadruge najlepše uspevajo na Solnograškem, kjer razprostirajo svoje delovanje po celi deželici. Naloga teh zadrug je, pospeševati rejo težkih žlahtnih noriških konj, katerih čista kri se da zasledovati petdeset in še več let nazaj. Poprej so visoke cene zapeljevale konjerejce, da so v svojo škodo razprodajali najboljše plemenjake, dočim so se sami zadovoljili s slabšim materialom. Kajpada ni bilo lahko delo, združiti konservativne in neverne konjeverce v zadruge.

Najpreje so se zavzeli ideje napredni konjerejci in polagoma so se ji oprijemali navadni kmetje, katerim se je namen zadruga obširno raztolmačil s potovalnim predavanji. Že zdaj bilježijo te zadruge lepe uspehe, in ni dvomiti, da dosežejo popolnoma svoj namen. Plačujejo na

Solnograškem za odstavljen žrebeta ($\frac{1}{2}$ leta stara) pincgavskega plemena povprečno 200 gld., za leto stare 340 gld., za doraščene kobile 380 in več, za vprežene žrebce 680 gld. Te številke so povzete po lanskem sejmu v Saalfeldenu, od koder se je eksportiralo 980 glav na Bavarsko. Nižje in Višje Avstrijsko. Ne bi tega tako obširno omenjal, da ne bi imeli na Gorenjskem vseh faktorjev, potrebnih v dosego jednacega smotra.

Še nečesa se mi je dotakniti, predno preidem k glavnemu predmetu, v mislih mi je žrebetišče, V Sv. Jerneju na Dolenjskem imamo nekaj podobnega za lahke konje, toda brez vsacega tehničnega vodstva. Ne bi li kazalo na gorenjskih planinah napraviti žrebečjega pašnika, koder bi za pleme določena žrebeta našla zadosti tečne paše, se prosto gibala v svežem vzduhu in naravno razvijala krepke ude? Nadzorstvo naj bi se poverilo vse, kako večjemu strokonjaku in ne polovičnemu konjskemu norcu.

Ničmanj pripravna, kakor Gorenjska za čistokrvnega Pincgavca, se nekatere dolenjske pokrajine, in v prvi vrsti ljubljanska okolica, za rejo dirkačev. Ta misel je vodila že nekdanje naše moše, ko so se še v nemali za konjske dirke na Vrhniki. Zdaj pa že vrsto let stvar spi, ne da bi se nam zdela nekaj odveč, temveč vsled naše komoditete. Št. Jernejske dirke še životarijo od leta do leta, toda zanimanje pojema. S tem ne zanemarjamo samo najlepšega izmej vseh športov, temveč domačo jedva prerajeno konjerejo potiskamo na rakovo pot. Vzrok, da se vrhniške dirke niso obnesle, tiči zgolj v tem, da Vrhnika ni nikakor pripraven kraj zato.

Po našem skromnem mnenju spadajo take dirke pred vsem v sr edišče dežele, v belo Ljubljano. Čudom se je vsak tujec začudil, ako sem mu povedal, da je Ljubljana jedina deželna stolica vesoljne Avstrije, ki nima smisla za najlepši sport, dasi ni mogoče z lepa kje tako ugodnih predpogojev. Ni-li ljubljanska okolica kakor nalašč ustvarjena za rejo čvrstega dirkača? Nimamo-li v Ljubljani dosti kavalirjev, ki bi našli na dirkališču večjo zabavo, kakor pri kartah in pijači? Ne biva-li v Ljubljani obširna vojaška posadka, katere častniki bi se gotovo ogreli za stvar? Tudi širše občinstvo bi se navdušilo za dirke, ki so tudi za nižje sloje v večjih mestih nekaj prazničnega in slovesnega. Mnoge najimovitejše inteligencije bi puščale denar doma, in marsikaterega tujca bi nam dirkališče privabilo.

Ustanovni stroški naj nas ne strašijo, kajti lepo svoto bi gotovo darovalo poljedelsko ministrstvo ter dunajski jockeyski klub. Kar bi se trošilo za vzdrževanje dirk, pa ni vredno, da se omeni.

Ne priporočam dirk samo kot sport, ampak mnogo bolj važna naloga dirk se mi zdi povzdiga konjereje. Dirke naj v prvi vrsti vzbude mej ljudstvom zanimanje za konjerejo in naj mu omilijo najlepšo domačo žival, katere vrline naj na dirkališču spoznava. Dirke naj služijo v to, da spoznavamo pravo vrednost konja glede zmožnosti in ustrajnosti, one naj bodo tako rekoči izpiti

za one konje, ki smo jih namenili za pleme. Tu nam je mogoče izbrati za rejo najboljši material, tako da tudi od potomcev upravičeno pričakujemo ugodnih uspehov. Dirke naj nam torej služijo poleg sportne zabave v prvi vrsti v to, da izberemo sposobne konje za rejo in tako celo konjerejo povzdignemo.

Sosedna nam Štajerska, ki bi se nam lahko stavila v marsičem za vzgled, ima pripravna dirkališča v Žalcu, Ljutomeru, Mariboru in Gradcu. Na vseh teh se osobito odlikujeta Ljutomeržana, kmeta Bežan in Razlag, s svojo pripoznano rejo. Toliko, kolikor Maribor, zmore gotovo bela Ljubljana, vsled tega bi toplo priporočal konjerejskemu odseku kranjske kmetijske družbe, naj uvaža moj nasvet glede konjskih dirk v Ljubljani. Slivnik.

— Osebne vesti. Gosp. profesor Simon Rutar v Ljubljani je za daljnih pet let imenovan c. kr. konservatorjem centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike. — Rudniški svetnik g. Jos. Schmidt v Idriji je imenovan višjim rudniškim svetnikom in predstojnikom rudniškega ravnateljstva. — Materialni upravitelj v Idriji g. Alojzij pl. Koschin je imenovan višjim upraviteljem istotam. — Prvi mestni komisar v Ljubljani g. Jakob Tomc je imenovan višjim komisarjem. — Mestnim tržnim nadzornikom je imenovan g. Janko vit. Bleiweis-Trsteniški — Deželno-vladni inženjer v Ljubljani g. Ivan Pavlin je imenovan višjim inženjerjem. — Mestni inženjer v Kraljevem Gradcu g. Jaromir Hanuš je imenovan inženjerjem pri dež. vladi v Ljubljani. — Premeščeni so sodni pristavi gg. Avgust Kette iz Kočevja v Ribnico, Alojzij Seliškar iz Trebnjega v Kranj, dr. Fran Mohorčič iz Idrije v Gornji grad, Matija Mračič iz Kozjega v Šmarje in dr. Henrik Neuberger iz Šoštanja v Ormož. — Sodnimi pristavi so imenovani avskultantje gg. Friderik Nerat za Litijo, Jos. Zupančič za Idrijo, dr. Herman Watzulik za Šoštanj, dr. Teodor vit. Neupaner za Velikovec, in dr. Fran Peitler za Kozje. — Suplent na gimnaziji v Novem Mestu g. Fran Vadnjak je imenovan profesorjem istotam. — Zdravnik dr. O. Krajec je imenovan sanitetnim asistentom pri dež. vladi v Ljubljani.

— Cerkvene vesti. Župnija Podraga na Vipavskem je podeljena č. g. Gustavu Kollerju, dosedanjemu župniku na Babinem polju. — Zlato mašo bode obhajal dne 6. avgusta č. g. Janez Germ župnik v Škocijanu.

— Ljubljanski župan g. Ivan Hribar je šel za nekaj tednov na dopust in potuje sedaj po Ruskem.

— Vrhniška železnica. Lokalna železnica ljubljansko-vrhniška, ki pomenja za vrhniški trg novo dobo razvoja in napredka, je bila 23. t. m. slovesno otvorjena. Težnje, da se Vrhniki in njeni okolici z razmerno lepo razvito industrijo zagotovi železnična zveza, segajo precej daleč nazaj, a še leta 1897. podelilo se je deželnemu poslancu Ivanu Hribarju, v družbi z deželnim poslancem Gabrijelom Jelovškom, županom vrhniškim, in z Ivanom Grudnom, c. kr. vpokojenim davkarjem dopustilo za gradnjo in obrat lokomotivne železnice iz Ljubljane na Vrhnika. Da se pridobe za gradnjo železnice potrebna denarna sredstva, ustanovila se je delniška družba, kateri je kot predsednik upravnega sveta na čelu baron Schwegel kot podpredsednik pa ljubljanski župan Ivan Hribar. Interesentje prispevali so k gradbenim troškom s 50.000 goldinarji